

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 73/2021 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan ja talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- talousvaliokunta TaVL 15/2021 vp
- perustuslakivaliokunta PeVL 16/2021 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Liisa Katajamäki, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Mirka-Tuulia Kuoksa, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylilääkäri Paula Tiittala, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallitusneuvos Ismo Tuominen, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Oona Mölsä, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- ylilääkäri Otto Helve, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- toiminnanjohtaja Riitta Hämäläinen-Bister, Suomen kunto- ja terveysliikuntakeskusten yhdistys SKY ry
- toimitusjohtaja Timo Lappi, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- yhteiskuntasuhteiden vastaava Mikko Laakkonen, Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
- asiantuntija Karoliina Katila, Suomen Yrittäjät ry
- johtaja Maria Sahlstedt, Tapahtumateollisuus ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- professori Olli Vapalahti, Helsingin yliopisto
- Liikenne- ja viestintävirasto
- VR-Yhtymä Oy
- Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

- Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä
- Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri
- Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
- Päijät-Hämeen sairaanhoitopiiri
- Suomen Kuntaliitto
- Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Finavia Oyj
- Lasten Päivän Säätiö sr
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Korkeasaari

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tartuntatautilain 58 d §:ää sekä väliaikaisesti tartuntatautilakia.

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi covid-19-epidemian leviämisen ehkäisemiseksi säädettyjen väliaikaisesti voimassaolevien säännösten voimassaoloa. Väliaikaisesti voimassa olevat säännökset koskisivat ravitsemisliikkeissä ja muissa palveluissa noudatettavia erityisiä hygieniavelvoitteita ja toiminnan väliaikaista rajoittamista epidemiatilanteen sitä vaatiessa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan jatkettavasti kyseisten velvoitteiden valvontaa koskevien säännösten sekä muutoksenhakua koskevan säännöksen voimassaoloa.

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytyksiä koskevan säännöksen lähikontaktin määritelmää siten, että määritelmässä huomioitaisiin sisä- ja ulkotiloihin liittyvät erot tartuntariskin suhteen.

Laki tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2021. Laki tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2021 ja olemaan voimassa 31.12.2021 saakka.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi covid-19-epidemian leviämisen ehkäisemiseksi säädettyjen väliaikaisten säännösten voimassaoloa. Säännökset koskevat ravitsemisliikkeissä, henkilöliikenteessä ja muissa palveluissa noudatettavia erityisiä hygieniavelvoitteita ja toiminnan rajoittamista epidemiatilanteen sitä vaatiessa. Myös kyseisten velvoitteiden valvontaa sekä muutoksenhakua koskevien säännösten voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi.

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

Lisäksi esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytyksiä koskevan säännöksen lähikontaktin määritelmää siten, että määritelmässä huomioitaisiin sisä- ja ulkotiloihin liittyvät erot tartuntariskin suhteen.

Hallituksen esityksen keskeisenä tarkoituksena on vahvistaa paikallisten ja alueellisten viranomaisten mahdollisuuksia ennakoida ja nopealla tavalla ryhtyä koronaviruksen leviämisen estämiseksi ja siten väestön terveyden suojelemiseksi covid-19-taudilta välttämättömiin ja oikeasuhtaisiin toimiin tilanteessa, jossa covid-19-tartuntojen määrä lähtisi uudelleen nousuun. Tavoitteena on tällöin myös turvata sosiaali- ja terveystalouden järjestelmän kantokyky.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää sääntelyä perusteltuna väestön terveyden suojelemisen ja terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn turvaamiseksi. Myös perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, että sääntelylle on selvästi hyväksyttävät perusteet.

Lähikontaktin määritelmä

Esityksessä ehdotetaan, että tartuntatautilain väliaikaisesti voimassa olevaa 58 d §:n 4 momentin lähikontaktin määritelmää muutetaan (1. lakiehdotus) siten, että lähikontaktilla tarkoitettaisiin jatkossa ihmisten oleskelua kasvotusten tai samassa sisätilassa alle kahden metrin etäisyydellä toisistaan yli 15 minuutin ajan. Muutoksen myötä kahden metrin etäisyyttä toisiin henkilöihin ei edellytettäisi alueellisesti tai toiminnallisesti rajatuissa ulkotiloissa. Kahden metrin turvaväli koskisi siten vain sisätiloissa tapahtuvaa toimintaa. Esityksen mukaan ulkotiloissa tartuntariski laskee merkittävästi verrattuna sisätiloihin, joissa ilmanvaihto on puutteellista ja oleskellaan tiiviisti (s. 12).

Valiokunta pitää esitystä tältä osin perusteltuna. Esitys mahdollistaa tapahtumien ja palvelujen toteuttamisen ulkotiloissa tarkoituksenmukaisella tavalla perustuen pienempään tartuntariskiin.

Valiokunta toteaa, että kategorinen kahden metrin etäisyysvaatimus sisätiloissa tekee käytännössä monien toimintojen järjestämisen vaikeaksi. Esimerkiksi elokuvateattereiden tai konserttisalien toiminta on käytännössä lähes mahdotonta, kun asiakkaiden välillä edellytetään kahden metrin etäisyyttä joka suuntaan. Lakiesityksen perusteluissa todetaan, että tartuntariskin kannalta etäisyyden lisäksi merkitystä on tilan koolla, ilmastoinnilla ja sillä, ovatko henkilöt kasvokkain, rinnakkain vai peräkkäin. Valiokunta toteaa, että vastaavaa kahden metrin vaatimusta ei ole esimerkiksi ravintoloissa tai liikennevälineissä. Valiokunnan mielestä hallituksen tulee jatkovalmistelussa ja sääntelyn soveltamisessa arvioida, voidaanko kategorista kahden metrin turvavaatimusta keventää kullekin osoitettujen istuinpaikkojen tarkoituksenmukaisella sijoittamisella, riittäväällä ilmanvaihdolla, kasvusoojainten käytöllä ja muilla hygieniatoimilla.

Valiokunta toteaa, että ehdotetun muutoksen myötä määritelmä jättää aiempaa suuremman epäselvyyden siitä, kuinka kasvotusten olemisen edellytystä tulee tulkita toiminnan järjestämisen yhteydessä. Kasvotusten olemisen edellytyksen voidaan tulkita tarkoittavan sitä, että sisä- tai ulkotiloissa ei saisi kahta metriä pidemmälläkään etäisyydellä tai hyvin lyhyellä ajallisella kestolla olla vastakkain. Valiokunta toteaa, että vaikka sinänsä merkityksellistä turvavälin kohdalla on myös sillä, ollaanko kasvokkain, rinnakkain vai esimerkiksi peräkkäin, on kasvotusten olemisen edellytys lähikontaktin määritelmänä varsin epämääräinen ja voi tarkoittaa käytännössä epätar-

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

koituksenmukaista vaatimusta tapahtumien ja palvelujen toteutukselle. Tästä syystä valiokunta ehdottaa, että määritelmästä poistetaan kasvotusten olemisen edellytys. Valiokunta toteaa samalla viitaten hallituksen esitykseen (s. 12), että joka tapauksessa tapahtumissa ja palveluissa tulee noudattaa 58 c §:ssä säädettyjä yleisiä hygieniasäännöksiä, jolloin asiakkaiden ja osallistujien oleskelu tulee järjestää sillä tavoin väljästi kuin se kyseisen toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen on mahdollista ja sijoittaa mahdolliset asiakaspaikat riittävän etäälle toisistaan.

Säännösten voimassaolon jatkaminen

Hallituksen esityksessä ehdotetaan tartuntatautilain 58 a—h §:n, 59 a—e §:n sekä 91 §:n 1 momentin voimassaoloa jatkettavaksi pienin muutoksin säätämällä uusi väliaikainen laki, joka olisi voimassa 1.7.—31.12.2021 (2. lakiehdotus). Ehdotuksen taustalla on sosiaali- ja terveysministeriön sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen selvitys epidemian nykyisestä ja ennakoitavissa olevasta tilanteesta.

Hallituksen esityksen mukaan (s. 18) loppuvuoden epidemiatilannetta ei voida tässä vaiheessa ennustaa riittävän tarkasti, jotta rajoituksia koskevien säännösten voimassaolon jatkamisen välttämättömyys olisi täysin aukottomasti osoitettavissa vielä joulukuussa 2021. Esityksessä todetaan, että on kuitenkin otettava huomioon, että voimakkaammin perusoikeuksiin puuttuvien säännösten soveltamiskynnys on korkea, jolloin säännösten voimassaolo ei itsessään merkitse rajoitustoimenpiteiden käyttöönottoa. Mikäli epidemiatilanne pysyisi syksyllä ja talvella 2021 maltillisena, ei voimakkaasti rajoittavia toimenpiteitä voitaisi hallituksen esityksen mukaan ottaa käyttöön.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että Suomessa uusien covid-19-tapausten määrä on kääntynyt maaliskuun puolenvälin jälkeen selvästi laskuun ja epidemia on toistaiseksi rauhoittumassa. Annetut suositukset ja rajoitukset sekä ravitsemisliikkeiden sulku ovat valiokunnan saaman arvioon mukaan vähentäneen ihmisten välisten kontaktien määrää ja näin estäneet epidemian leviämistä. Kevään edetessä myös rokotusten eteneminen ja kausivaihtelu tukevat epidemiatilanteen helpottumista.

Maailmalla ja myös Suomessa yleistyneet virusmuunnokset aiheuttavat kuitenkin epävarmuutta epidemian kehittymiseen liittyviin positiivisiin näkymiin. Muuntoviruksia esiintyy kaikissa maakunnissa. Herkemmin tarttuva niin sanottu brittivarientti (B.1.1.7) on levinnyt Suomessa laajalti. Tämän lisäksi maailmalla on havaittu kokonaan uusia virusmuunnoksia, jotka voivat olla herkästi tarttuvia. On myös mahdollista, että jotkin virusmuunnokset kykenevät väistämään rokotteiden antamaa suojaa. Jos tällaisia virusmuunnoksia ilmaantuu ja ne pääsevät esimerkiksi matkustamisen avautumisen myötä leviämään Suomeen, kesän ja syksyn positiiviset ennusteet voivat vielä muuttua.

Valiokunta toteaa, että epidemian kulkuun liittyy väistämättä ennakoimattomuutta. Lyhyeksi määräajaksi säädettyjä rajoituksia mahdollistavien säännösten voimassaoloa on jouduttu useasti jatkamaan epidemian pitkittyessä, eikä epidemian keston pituutta voida vieläkään määrittää, joten valtioneuvostolla ja toimivaltaisilla viranomaisilla tulee valiokunnan näkemyksen mukaan edelleen säilyttää mahdollisuus reagoida rajoituksin epidemian mahdolliseen pahenemiseen. Valiokunta pitää siten ehdotettujen säännösten voimassaolon jatkamista perusteltuna väestön ter-

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

veyden suojelemisen sekä terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyvyn säilyttämisen näkökulmasta. Valiokunta katsoo, että valtioneuvoston tulee sääntelyä sovellettaessa huomioida asianmukaisesti rokotusten eteneminen ja ilmaantuvuuden lasku sekä arvioida, onko rajoitusten voimassaolon jatkamiselle perusteita rokotustilanne sekä rajoituksista aiheutuvat taloudelliset haitat huomioiden.

Samalla valiokunta kuitenkin korostaa rajoitusten käyttöönoton korkeaa kynnystä. Säännösten voimassaolo ei itsessään merkitse rajoitustoimien käyttöönottoa, vaan valtioneuvostolla sekä toimivaltaisilla viranomaisilla on velvollisuus perustaa rajoitusten mahdollista käyttöönottoa koskevat päätöksensä epidemiatilanteeseen kytkeytyvään välttämättömyyspunnintaan.

Valiokunta toistaa aiemman kantansa (StVM 9/2021 vp, s. 10) siitä, että ruokaravintoloiden sulkeminen ennen klo 21:tä tarkoittaa tosiasiaassa useiden ruokaravintoloiden sulkemista. Ruokaravintoloiden osalta sulkemisen asetuksella ennen klo 21:tä tulee olla erityisen korkean kynnyksen takana. Mikäli epidemiatilanne on niin vaikea, että sulkeminen olisi niiden osalta välttämätöntä ennen klo 21:tä, tulisi valiokunnan mielestä valtioneuvoston mieluummin harkita ravintoloiden kokonaissulun säätämistä erillisen lain nojalla. Tällöin ravintolat saisivat korvauksen menetyksistään selkeämmällä mekanismilla.

Rajoitusten kohdentaminen eri toimialoihin oikeudenmukaisesti ja johdonmukaisesti

Tartuntatautilain palvelujen rajoituksia koskevia väliaikaisia säännöksiä on annettu epidemian jatkuessa pirstalaisesti eri hallituksen esityksillä. Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota siihen, että säännökset ovat muodostuneet sekä sääntelymekanismeiltaan että rajoitusten sisältöjen osalta epäyhtenäisiksi. Ravitsemisliikkeiden rajoituksista säädetään valtioneuvoston asetuksella, kuljetuspalveluissa toimivalta rajoituspäätöksistä on Liikenne- ja viestintävirastolla, kun taas muissa palveluissa toimivaltainen viranomainen on lähtökohtaisesti aluehallintovirasto. Myös eri toimialoja koskevat rajoitusten käyttöönoton edellytykset on säännelty eri tavoin. Rajoitukset ovat epidemian eri vaiheissa kohdistuneet eri toimialoihin vaihdellen. Erityisesti kulttuuri- ja tapahtuma-alan sekä urheilutilaisuuksiin on hyvin pitkäkestoisesti kohdistunut merkittävästi tiukempia rajoituksia kuin ravitsemistoimintaan ja liikennepalveluihin.

Tartuntatautilain covid-19-epidemian torjumiseen liittyvät väliaikaiset säännökset eivät myöskään ole johdonmukaisia suhteessa tartuntatautilain toistaiseksi voimassa olevien säännösten kanssa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että rajoituksia koskevista säännöksistä ja myös niiden soveltamiskäytännöstä on muodostunut eri toimialojen välillä sekä myös toimialojen sisällä epidemian leviämisen estämisen näkökulmasta epäjohdonmukainen kokonaisuus. Myös talousvaliokunta on kiinnittänyt huomiota eri toimialojen epäjohdonmukaiseen kohteluun (TaVL 15/2021 vp, s. 4).

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa kuitenkin, että edellä todetuista sääntelymekanismien ja säännösten sisältöjen eroavuuksista huolimatta kaikkia väliaikaisia rajoituksia yhdistävä säädöspohjainen edellytys on, että toimivaltaisella päätöksentekijällä ei ole oikeutta tehdä rajoituspäätöstä ennen välttämättömyyspunnintaa. Rajoitusten erilaiset soveltamisedellytykset luovat vasta

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

perustan sille, että rajoitukset on mahdollista ottaa käyttöön. Rajoituspäätöksiä minkään toimialan osalta ei kuitenkaan ole oikeutta tehdä, jolleivät ne ole välttämättömiä epidemian leviämisen estämiseksi.

Valiokunta korostaa, että sääntelymekanismien ja soveltamisedellytysten eroista huolimatta eri viranomaisten on käytettävä välttämättömyyttä arvioidessaan oikeudenmukaisia ja oikeasuhtaisia perusteita toimialasta riippumatta siten, että rajoitukset kohdistuvat epidemian torjunnan näkökulmasta eri toimialoihin johdonmukaisella tavalla. Kaikkia rajoituksia yhdistävän välttämättömyyspunninnan kautta tulee rajoitukset suhteuttaa toisiinsa siten, että niistä muodostuu epidemian leviämisen estämiseksi perusteltu ja oikeasuhtainen kokonaisuus.

Myös perustuslakivaliokunta on covid-19-epidemian torjuntaan liittyvistä esityksistä antamissaan lausunnoissa edellyttänyt rajoituksilta välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta. Oikeasuhtaisuuteen sosiaali- ja terveysvaliokunnan näkemyksen mukaan kuuluu, että rajoitukset ovat oikeassa suhteessa tartuntariskiin. Sen lisäksi oikeasuhtaisuus tarkoittaa, että eri toimialoja sekä erityyppisiä tapahtumia, palveluja tai tiloja koskevat rajoitukset ovat keskenään johdonmukaisia.

Perustuslakivaliokunta ja sosiaali- ja terveysvaliokunta ovat aiemmin ravintolarajoitusten kohdalla edellyttäneet valtioneuvostolta välttämättömyyspunninnassa alueellisesti maakuntaa hienosyisempää tarkastelua, koska maakunta-, sairaanhoitopiiri- ja kuntakohtaiset vaihtelut ovat viruksen esiintymisessä suuria (PeVL 6/2021 vp, kappale 18, PeVM 3/2021 vp, kappale 4, StVM 9/2021 vp, s. 8). Perustuslakivaliokunta on myös nyt käsillä olevasta esityksestä antamassaan lausunnossa kehottanut valtioneuvostoa harkitsemaan mahdollisuutta rajata esimerkiksi alueellista soveltamisalaa maakuntajakoa hienosyisemmin (PeVL 16/2021 vp, kappale 8).

Aluehallintovirastojen rajoituspäätökset ovat koskeneet usein koko aluehallintoviraston toimialuetta. Sosiaali- ja terveysvaliokunta painottaa, että eri toimialojen oikeudenmukainen kohtelu tarkoittaa, että valtioneuvoston lisäksi myös kunkin aluehallintoviraston sekä Liikenne- ja viestintäviraston tulee ennen rajoituksia koskevia päätöksiä tehdä alueellisesti riittävän hienosyinen punninta rajoitusten välttämättömyydestä ja oikeasuhtaisuudesta. Erityisesti pinta-alaltaan suurissa maakunnissa maakuntakohtainen tai edes sairaanhoitopiirikohtainen rajoitus ei välttämättä ole perusteltu tilanteessa, jossa tartuntoja ilmenee muista väestökeskittymistä pitkien etäisyyksien päässä.

Ravitsemisliikkeitä koskevien rajoitusten kohdalla on lisäksi edellytetty, että erityyppisiä ravitsemisliikkeitä tulee eriyttää siten, että rajoitukset kohdistuvat eri tavoin epidemian torjunnan näkökulmasta erityyppisiin ravitsemisliikkeisiin (PeVL 31/2020 vp, s. 5, StVM 27/2020 vp, s. 4 sekä StVM 9/2021 vp, s. 6—10). Valiokunta korostaa, että myös muita toimialoja koskevat rajoituspäätökset tulee kohdentaa välttämättömyys- ja oikeasuhtaisuuspunninnalla erityyppisiin toimijoihin eriytetysti nimenomaisesti epidemian torjunnan näkökulmasta. Rajoitusten kohdentuminen on epidemian aikana vaihdellut. Rajoitukset ovat kuitenkin kohdistuneet esimerkiksi tapahtuma- ja kulttuurialaan sekä urheilutapahtumiin epäjohdonmukaisesti suhteessa ravitsemisliikkeisiin. Myöskään sallittujen yleisö- tai asiakasmäärien rajoitukset eivät ole olleet johdonmukaisia suhteessa esimerkiksi tapahtumapaikan tai palvelunantajan tilan kokoon. Rajoitukset eivät siten valiokunnan näkemyksen mukaan ole kohdentuneet epidemian leviämisen estämisen näkökulmasta oikeudenmukaisella ja johdonmukaisella tavalla toimialojen kesken tai toimialojen si-

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

sällä. Valtioneuvoston lisäksi aluehallintovirastojen sekä Liikenne- ja viestintäviraston tulee käyttää harkintavaltaansa siten, että rajoitukset muodostuvat epidemian torjunnan kannalta johdonmukaisiksi suhteessa eri toimialoihin sekä toimialojen sisällä erityyppisiin toimijoihin.

Valtioneuvoston sekä muiden toimivaltaisten viranomaisten tulee hyödyntää sairaanhoitopiirien alueellisten covid-19-epidemian torjunnan yhteistyöryhmien asiantuntemusta rajoitusten alueellisesta sekä toimialakohtaisesta välttämättömyydestä ja oikeasuhtaisuudesta.

Välttämättömyysarvioinnissa on valiokunnan näkemyksen mukaan huomioitava myös, että tuoreimpien tietojen valossa näyttää siltä, että rokotuskattavuudessa päästään varsin hyvälle tasolle jo kesän aikana. Uusimmat variantit näyttävät voivan levitä entistä tehokkaammin, mutta valiokunnan saaman selvityksen mukaan kahden rokotuksen jälkeen suoja niitäkin vastaan on hyvä. Rokotuskattavuuden joutuessa eteneminen asettaa arviot virustartuntojen luomasta terveydenhuoltajärjestelmän kuormituksesta erilaiseen valoon. Vaikka virusmuunnosten leviämistä on vaikea ennakoida, näyttäytyy rokotusten vaikutus ennen kaikkea vakavampien taudinkuvien vähenemisenä, mikä heijastuu myös sairaanhoidon ja tehohoidon kuormitukseen. Näin ollen valtioneuvoston sekä toimivaltaisten viranomaisten tulee valiokunnan näkemyksen mukaan jatkossa seurata ja uudelleenarvioida esimerkiksi ilmaantuvuuslukujen suhteellista merkitystä ja raja-arvoja rajoitusten välttämättömyydelle.

Koska rajoitukset aikaansaavat ammatin ja elinkeinonharjoittamisen estymisen ja toimeentulon menetysten johdosta inhimillistä kärsimystä sekä hyvinvointi- ja terveysongelmia, valiokunta pitää yhteiskunnan kokonaisuhyvinvoinnin sekä viranomaistoimintaan kohdistuvan luottamuksen näkökulmasta tärkeänä, että rajoitusten koetaan väestön keskuudessa olevan eri toimintojen näkökulmasta oikeudenmukaisia ja oikeasuhtaisia sekä epidemian leviämisen estämisen vuoksi välttämättömiä ja perusteltuja. Valiokunta painottaa, että nyt käsillä olevan epidemian päätyttyä mahdolliseen tulevaan epidemiaan varautuen sekä myös nykyisen koronaepidemian pitkittyessä valtioneuvoston tulee viipymättä valmistella rajoituksia koskevat säännökset siten, että niistä muodostuu eri toimialojen sisällä ja niiden välillä sisällöllisesti oikeudenmukainen sekä sääntelymekanismeiltaan johdonmukaisesti hallittavissa oleva yhtenäinen kokonaisuus. Valiokunta korostaa, että rajoitukset voivat — ja niiden tulee — kohdistua eri alueille sekä eri toimialoihin ja erilaisiin tapahtumiin tai palveluihin eri tavoin, kun sille on epidemian leviämisen estämisen näkökulmasta kestävä peruste. Rajoitusten tulee kuitenkin muodostaa looginen kokonaisuus, jossa rajoitusten perusteltavuus kytkeytyy tartuntojen leviämiseen liittyviin riskeihin. Valiokunta ehdottaa asiasta lausumaa. (*Valiokunnan lausumaehdotus*)

Tarkkarajaisuus ja täsmällisyys

Perustuslakivaliokunta on aiemmassa lausunnossaan katsonut, että tilojen väliaikaista sulkemista asiakkailta ja osallistujilta koskevassa 58 g §:ssä tarkoitettujen tilojen määrittelyssä laissa on jonkin verran väljyyttä. Täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksen kannalta perusteltua olisi ollut, että tilat olisi tyhjentävästi määritelty laissa tai vähintään 58 g §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa (PeVL 44/2020 vp, s. 9). Sosiaali- ja terveysvaliokunta on aiemmassa mietinnössään katsonut, että lain täsmentämisen asemesta 58 g §:ssä tarkoitetut tilat on syytä määritellä tyhjentävästi valtioneuvoston asetuksessa (StVM 1/2021 vp, s. 11).

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

Perustuslakivaliokunta kiinnittää nyt kyseessä olevasta esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 16/2021 vp, kappale 9) valtioneuvoston vakavaa huomiota siihen, että tällaista eduskunnan ilmaiseman tahdon mukaista asetusta ei ole annettu. Sosiaali- ja terveysvaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan kantaan ja toteaa jo toistamiseen, että perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta 58 g §:ssä tarkoitettut tilat tulee määritellä tyhjentävästi valtioneuvoston asetuksessa.

Tapahtumien ja palvelujen avaamista mahdollistavat toimet

Valiokunta ilmaisee huolensa erityisesti kulttuuri- ja tapahtuma-alaan kohdistuvista rajoituksista, jotka ovat vahingoittaneet näiden alojen elinkeinonharjoittamista ja palveluja voimakkaasti sekä hyvin pitkäkestoisesti. Kulttuuri- ja tapahtuma-alan palveluilla on myös keskeinen merkitys ihmisten hyvinvoinnille.

Valiokunta toteaa, että tiukkojen rajoitustoimien asemesta tulee säätää edellytyksiä terveysturvallisen toiminnan mahdollistamiseksi. Saatujen asiantuntijanäkemyksen mukaan tapahtumia ja palveluja voitaisiin järjestää epidemian torjunnan näkökulmasta turvallisesti edellyttämällä osallistujilta hygieniavaatimusten lisäksi esimerkiksi koronatodistusta äskettäin sairastetusta taudista, negatiivisesta testitodistuksesta tai rokotuksesta. Myös talousvaliokunta piti lausunnossaan välttämättömänä (TaVL 15/2021 vp, s. 4), että rajoituksia säädettäessä on oltava myös näkymä siihen, kuinka yhteiskuntaa avataan, ja että olennaisena osana yhteiskunnan toimeliaisuuden palautumista voisi olla nk. koronapassin käyttöönotto. Vakiomuotoinen, eurooppalaisen vastineen kanssa yhteensovitettu todistus kertoisi kantajansa rokotussuojasta, negatiivisesta testituloksesta tai sairastetusta koronavirustaudista. Valiokunta kehottaa valtioneuvostoa kiirehtimään tällaisen todistuksen tai passin selvitystyötä ja käyttöönottoa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta yhtyy talousvaliokunnan näkemykseen ja toteaa, että valtioneuvoston on osana strategista suunnitteluaan kiirehdittävä tämän kaltaisten todistusten sekä lisäksi pikatestauksen laajamittaista käyttöalaa tapahtumien turvallisessa järjestämisessä. Valiokunta toteaa lisäksi, että myös aluehallintovirastojen ja muiden toimivaltaisten viranomaisten tulee arvioida osana voimassa olevaan sääntelyyn perustuvaa päätöksentekoaan, kuinka rajoituspäätöksiä voidaan kohdentaa siten, että rajoitusten kohteena oleviin tapahtumiin osallistuminen ja palvelujen käyttäminen olisi rajoituksista huolimatta sallittua edellä mainittujen todistusten sekä riittävän luotettavan pikatestauksen avulla.

Asiantuntijakuulemisissa tuotiin koronatodistuksiin liittyen esiin lisäksi matkustamiseen ja rajojen ylittämiseen liittyvän tautiriskin hallinta. Valiokunta toistaa maahantuloon ja rajavalvontaan liittyvän aiemman kantansa ja toteaa, että tartuntatautilain säännökset eivät sisällä laajamittaista ja ajallisesti pitkäkestoista maahantuloon liittyvää ja rajavalvontaan kytkeytyvää tehtävää. Pakollisia terveystarkastuksia koskevat säännökset koskevat rajatusti yksittäisten toimipaikkojen ihmisille tai esimerkiksi yksittäisten lentokoneiden matkustajille tehtäviä terveystarkastuksia. Matkustajamäärien kasvaessa sekä mahdollisesti sisäraja- ja valvonnan poistuessa on tarve luoda säädösperusteinen, selkeästi ohjeistettu menettely rajalla tapahtuvaa terveysturvallisuusvalvontaa varten ja samalla määritellä eri toimijoiden toimivalta ja vastuut tarkoituksenmukaisella tavalla sekä kohdistaa tähän toimintaan riittävät voimavarat. (StVM 6/2021 vp, s. 12)

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

Päätöksenteon ennakoitavuus ja viestintä

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toistaa aiemman kantansa (StVM 9/2021 vp, s. 13) siitä, että sekä valtioneuvoston että alueellisten viranomaisten tulee viestiä kulloinkin voimassa olevista rajoituksista ja määräyksistä selkeästi sekä mahdollisimman ennakoivasti, jotta sääntelyn kohteilla on mahdollisuus riittävällä varmuudella varautua oman toimintansa sopeuttamiseen.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta

58 d §. Asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytykset covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi. Pykälän 3 momenttiin tehdään tekninen korjaus.

Pykälän 4 momentin lähikontaktin määritelmästä poistetaan edellä yleisperusteluissa esitetyistä syistä kasvatusten olemisen edellytys.

2. Laki tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

58 d §. Asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytykset covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi. Pykälän 3 ja 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti kuin edellä 1. lakiehdotuksessa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 73/2021 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotus)

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tartuntatautilain (1227/2016) 58 d §:n 3 ja 4 momenttia, sellaisena kuin ne ovat on
laissa 147/2021, seuraavasti:

58 d §

Asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytykset covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun edellä 1 momentissa tarkoitettuja tiloja ovat:

2) alueellisesti ja toiminnallisesti rajatut ulkotilat, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tietyssä ajankohtana;

Lähikontaktilla tarkoitetaan ihmisten:

- 1) oleskelua ~~kasvotusten tai~~ samassa sisätilassa alle kahden metrin etäisyydellä toisistaan yli 15 minuutin ajan; tai
- 2) fyysistä kontaktia toisiinsa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti tartuntatautilain (1227/2016) 91 §:n 1 momentti ja
lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 58 a—h ja 59 a—59 e § seuraavasti:

58 a §

Ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikainen rajoittaminen tartuntataudin leviämisen estämiseksi

Sen lisäksi, mitä elintarvikelaissa ja Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä säädetään, majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain (308/2006) 1 §:n 1 momentin 6 kohdassa ja Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitetun ravitsemistoiminnan harjoittajan on huolehdittava yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi ravitsemisliikkeen tilojen ja pintojen puhdistamisesta sekä siitä, että asiakkailta on mahdollisuus käsien puhdistamiseen, ja annettava asiakkaille riittävän etäisyyden ylläpitämistä ja käsien puhdistamista koskevat toimintaohjeet. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset ravitsemisliikkeen tilojen ja pintojen puhdistamisesta, käsien puhdistamismahdollisuuden järjestämisestä sekä asiakkaille annettavien toimintaohjeiden antamisesta.

Ravitsemistoiminnan harjoittajien tulee huolehtia siitä, että asiakkaiden saapuminen ja oleskelu järjestetään yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi riittävän väljästi, asiakaspaikat sijoittuvat riittävän etäälle toisistaan ja tartuntariski pidetään ravitsemisliikkeen toiminnassa mahdollisimman pienenä. Jos yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi on välttämätöntä, voidaan valtioneuvoston asetuksella säätää tarkemmin tietyillä alueilla sijaitsevien ravitsemisliikkeiden asiakkaiden saapumiseen ja oleskeluun, asiakaspaikkojen sijoittamiseen sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämisen ja musiikin soittamisen rajoittamiseen liittyvistä velvoitteista sekä sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärään liittyvistä vaatimuksista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan rajoittaa sellaisten ravitsemisliikkeiden, joiden pääasiallisena ravitsemistoimintana on tarjota yleisölle maksusta elintarvikelaissa tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitetussa elintarvikehuoneistossa alkoholijuomia, asiakasmäärää enintään 67 prosenttia ravitsemisliikkeen suurimmasta asiakas- tai henkilömäärästä, joka on mainittu tilaa tai sen osaa koskevassa alkoholilain (1102/2017) 18 §:ssä tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitetussa anniskeluluvassa tai, jos ravitsemisliikkeellä ei ole anniskelulupaa, rakennusten paloturvallisuudesta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 117 b §:n nojalla ja rakennuksen käyttöturvallisuudesta mainitun lain 117 d ja 117 k §:n nojalla annettujen säännösten tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavan lainsäädännön mukaisesti hyväksytyssä rakennussuunnitelmassa. Muiden ravitsemisliikkeiden asiakasmäärää voidaan rajoittaa enintään 50 prosenttia edellä tarkoitetuissa säännöksissä tarkoitetusta suurimmasta asiakas- tai henkilömäärästä. Jos ravitsemisliikkeen pääasiallinen ravitsemistoiminta eri

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

ajankohtina vaihtelee, sovelletaan sen toimintaan kunakin ajankohtana sitä rajoitusta, johon sen ravitsemistoiminta kyseisenä ajankohtana liittyy. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitetuista asiakasmäärien rajoituksista ja niiden kohdentumisesta.

Ravitsemisliikkeen on lyhennettävä aukiolo- ja anniskeluaikaa, jos se on välttämätöntä yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi eivätkä ravitsemisliikkeen tilojen ja pintojen puhdistamistoimenpiteet, hygieniaohteet, asiakaspaikkojen järjestely ja muut toimenpiteet ole riittäviä yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan tässä momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä antaa tarkempia säännöksiä ravitsemisliikkeen aukioloa kello 18:n ja 5:n välisenä aikana ja anniskelua kello 17:n ja 9:n välisenä aikana koskevista rajoituksista sekä siitä, millaisissa ravitsemisliikkeissä kyseisiä rajoituksia on noudatettava.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu asiakasmäärän rajoitus saa ravitsemisliikkeessä, jonka pääasiallisena ravitsemistoimintana on tarjota alkoholijuomia, olla suurempi kuin 50 prosenttia ja muussa ravitsemisliikkeessä suurempi kuin 25 prosenttia ja 3 momentissa tarkoitettu rajoitus saa koskea aukioloaikaa ennen kello 23:a ja anniskeluaikaa ennen kello 22:ta vain, jos tartuntataudin leviämisen estäminen on valtakunnallisesti epidemian nopean kiihtymisen tai muuntuneen viruksen leviämisen uhan vuoksi välttämätöntä ja alueella todetaan muuntuneen viruksen väestöleviämistä tai tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella.

Edellä 2—4 momentin nojalla säädettyjen rajoitusten on oltava välttämättömiä yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi niillä alueilla ja ravitsemisliikkeissä, joita ne koskevat.

Ravitsemistoiminnan harjoittajan on laadittava kirjallinen suunnitelma siitä, miten se toteuttaa toimintaansa ja sisä- ja ulkotilojensa käyttöön säädetyt velvollisuudet ja rajoitukset. Suunnitelma on pyynnöstä esitettävä aluehallintovirastolle ja majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 11 §:ssä tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettua valvontaa suorittavalle poliisille. Suunnitelma on siihen sisältyviä henkilötietoja lukuun ottamatta pidettävä liikkeessä asiakkaiden nähtävillä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset velvoitteiden ja rajoitusten toteuttamista koskevan suunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja nähtävänä pitämisestä.

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, ei koske majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilöstöravintolatoimintaa eikä ruoan tai juoman myymistä ravitsemisliikkeestä muualla nautittavaksi.

Mitä 3 momentissa säädetään aukioloaikojen rajoituksista, ei koske Suomen ja ulkomaiden välillä tai ulkomailla kulkevassa vesi- tai ilma-aluksessa eikä polttonesteiden jakeluaseman yhteydessä toimivia ravitsemisliikkeitä.

58 b §

Ravitsemisliikkeiden valvonta ja rajoitusten edellytysten seuranta

Aluehallintovirasto valvoo 58 a §:ssä ja sen nojalla säädettyjen velvoitteiden ja rajoitusten noudattamista. Jos velvoitteiden tai rajoitusten noudattamisessa havaitaan puutteita tai epäkohtia, aluehallintovirasto voi antaa ravitsemisliikkeelle määräyksen niiden korjaamisesta. Määräystä annettaessa on asetettava määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava. Jos puutteita ei ole korjattu asetetussa määräajassa tai jos velvoitteita on rikottu olennaisesti, alue-

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

hallintovirasto voi määrätä ravitsemisliikkeen ravitsemistoiminnan välittömästi keskeytettäväksi ja liikkeen pidettäväksi suljettuna asiakkailta enintään yhden kuukauden ajaksi.

Poliisin on tarvittaessa annettava aluehallintoviraston pyynnöstä virka-apua valvonnan ja 1 momentissa tarkoitetun ravitsemisliikkeen sulkemisen toimeenpanemiseksi.

Valtioneuvoston on tarkoin seurattava, ovatko 58 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetut rajoitusten edellytykset edelleen voimassa. Jos edellytykset eivät enää täyty, on valtioneuvoston viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin 58 a §:n ja siihen liittyvien säännösten kumoamiseksi. Jos 58 a §:n 2—4 momentin nojalla säädetyt rajoitukset eivät enää ole välttämättömiä joillain alueilla tai säädetyssä laajuudessa, valtioneuvoston on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin valtioneuvoston asetuksen muuttamiseksi.

58 c §

Toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen sisätilojen sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattujen ulkotilojen, joita käytetään asiakkaille tai osallistujille suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tiettyinä ajankohtana, hallinnasta vastaavan 3 momentissa tarkoitetun toimijan on covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava, että:

- 1) asiakkailla ja osallistujilla on mahdollisuus käsien puhdistamiseen;
- 2) asiakkaille ja osallistujille annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä koskevat toimintaohjeet; ja
- 3) tilojen ja pintojen puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään.

Tässä pykälässä tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan 3 momentissa tarkoitetun toimijan tulee lisäksi järjestää asiakkaiden ja osallistujien oleskelu sillä tavoin väljästi, kuin se kyseisen toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen on mahdollista ja sijoittaa mahdolliset asiakaspaikat riittävän etäälle toisistaan.

Edellä tässä pykälässä säädetyt velvollisuudet koskevat seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

- 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa ja Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettua ravitsemistoiminnan harjoittajat;
- 2) yksityiset elinkeinonharjoittajat;
- 3) kunnat ja kuntayhtymät;
- 4) uskonnolliset yhdyskunnat;
- 5) julkisoikeudelliset laitokset.

Tässä pykälässä säädetyt velvollisuudet eivät kuitenkaan koske yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Tässä pykälässä säädetyt velvollisuudet eivät saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eivätkä ne saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Asemien, terminaalien ja muiden vastaavien sisätilojen ja rajattujen ulkotilojen, joissa matkustajat nousevat liikennevälineeseen tai poistuvat siitä, hallinnasta vastaavien toimijoiden on yhdessä liikenteen palveluista annetun lain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetun kuljetuspalvelun ja 3 koh-

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

dassa tarkoitetun liikennepalvelun sekä Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettujen palveluiden tarjoajien kanssa huolehdittava covid-19-taudin leviämisen ehkäisemiseksi tehtävistä järjestelyistä, joilla ohjataan matkustajia liikennevälineeseen siirtymisessä ja sieltä poistumisessa. Tässä pykälässä säädettyjä velvollisuuksia ei sovelleta henkilöliikenteen liikennevälineiden matkustamiseen tarkoitettujen tilojen käyttöön. Henkilöliikennettä koskevista toimenpiteistä covid-19-taudin leviämisen estämiseksi säädetään 58 e §:ssä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käsien puhdistamismahdollisuuden järjestämisestä, asiakkaille ja osallistujille annettavien toimintaohjeiden antamisesta sekä tilojen ja pintojen puhdistamisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös asemien, terminaalien ja muiden näihin rinnastettavien tilojen hallinnasta vastaaville ja 58 e §:ssä tarkoitetuille liikenteen palveluntarjoajille tämän pykälän 1 ja 2 momentissa säädettyjen velvollisuuksien yksityiskohdista liikenteen asemilla, terminaaleissa ja muissa näitä vastaavissa sisätiloissa sekä 6 momentissa säädetystä matkustajien ohjaamisesta.

58 d §

Asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytykset covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Jos on ilmeistä, että 58 c §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä on välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 5 momentissa tarkoitettuja toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käyttö on järjestettävä siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää 4 momentissa tarkoitettu lähikontakti toisiinsa. Päätöksestä on käytävä ilmi, että toimija voi toteuttaa velvoitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Päätöksessä on lisäksi selostettava, mitä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla sekä lähikontaktilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä, jos:

1) sairaanhoitopiirin alueella 14 viimeisimmän päivän, joilta tieto on saatavilla, aikana todettujen tartuntojen ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on vähintään 25; ja

2) kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella.

Yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun 1 momentissa tarkoitettuja tiloja ovat:

1) sisätilat, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun;

2) alueellisesti ja toiminnallisesti rajatut ulkotilat, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tiettyinä ajankohtana;

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

3) tilat, joita käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan asiakas- tai osallistujamäärästä riippumatta.

Lähikontaktilla tarkoitetaan ihmisten:

1) oleskelua ~~kasvotusten tai~~ samassa sisätilassa alle kahden metrin etäisyydellä toisistaan yli 15 minuutin ajan; tai

2) fyysistä kontaktia toisiinsa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoinnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tai Ahvenanmaan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettujen ravitsemistoiminnan harjoittajat;

2) yksityiset elinkeinonharjoittajat;

3) kunnat ja kuntayhtymät;

4) uskonnolliset yhdyskunnat;

5) julkisoikeudelliset laitokset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöstä ei sovelleta kuitenkaan oppilaitosten toimintaan, varhaiskasvatukseen, ammattiurheilemiseen eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöksen saa tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Päätös on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

58 e §

Henkilöliikennettä koskevat toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Liikenteen palveluista annetun lain 2 §:n 1 kohdassa ja Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettua kuljetuspalvelun tarjoajan ja tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän, jolla on toimipaikka Suomessa tai joka on muuten Suomen oikeudenkäytön piirissä tai jonka liikennöimän palvelun lähtö- tai saapumisaika on Suomessa tai jonka palvelu kulkee Suomen kautta, on covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava siitä, että:

1) liikennevälineen matkustajien käyttöön tarkoitettua tilaa ja pinnat puhdistetaan säännöllisesti ja puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään riittävän hygieniatason saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi sekä siitä että muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä noudatetaan; ja

2) matkustajille tarjotaan mahdollisuus riittävän hygieniatason ylläpitämiseen liikennevälineessä sekä annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista, kasvosuojusten käyttämistä ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä liikennevälineessä koskevat toimintaohjeet.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien yksityiskohdista.

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

58 f §

Matkustajamäärän väliaikainen rajoittaminen covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Jos on ilmeistä, että 58 e §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi on välttämätöntä, Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä päätöksen, jolla rajoitetaan mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitetun kuljetuspalvelun tarjoajan tai tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän suurinta sallittua matkustajamäärää, joka voidaan ottaa liikennevälineeseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä, jos:

1) sairaanhoitopiirin alueella 14 viimeisimmän päivän, jolta tieto on saatavilla, aikana todennettujen tartuntojen ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on vähintään 25; ja

2) kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella.

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on viipymättä ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetun tilanteen olemassaolosta tai perustellusta uhasta tilanteen syntymiselle alueellaan.

Liikenne- ja viestintävirasto saa päätöksellään velvoittaa rajoittamaan matkustajamäärää enintään puoleen siitä suurimmasta matkustajamäärästä, joka on sallittua ottaa liikennevälineeseen. Päätös saa koskea vain liikennevälineitä, joita käytetään yli 10 henkilön samanaikaiseen kuljetukseen.

Liikenne- ja viestintäviraston on päätöstä tehdessään ja matkustajamäärän rajoitusta arvioidessaan otettava huomioon:

1) tartuntojen ilmaantuvuus alueilla, joilla liikennöinti pääosin tapahtuu ja joista matkustajia voidaan ottaa kyytiin;

2) mahdollisuudet välttää matkustajien välisiä lähikontakteja ottaen huomioon kuljetuksen kesto, liikennevälineen rakenne, mahdollisuus matkustajien osastointiin, istuma- ja seisomapaikkojen määrä sekä muut seikat, jotka vaikuttavat matkustajien sijoittumiseen liikennevälineessä; ja

3) kuljetuspalvelun tarjoajien tai näiden toimeksiannoista toimivien liikennöitsijöiden 58 e §:n mukaisesti toteuttamat toimenpiteet matkustajien välisten lähikontaktien rajoittamiseksi, 24 §:n mukaisesti mahdollisten altistuneiden jäljittämiseksi tarvittavien tietojen saatavuuden varmistaminen henkilökohtaisen paikkavarauksen perusteella, kasvosuojusten käyttäminen ja muut alueellisesti käytössä olevat keinot taudin leviämisen estämiseksi.

Tämän pykälän nojalla annettu päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Edellä 58 e §:ssä tarkoitetun kuljetuspalvelun tarjoajan tai tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän on selkeästi havaittavilla ja valvottavilla järjestelyillä varmistettava matkustajamäärän rajoittaminen päätöksessä määrätyn mukaiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Päätös on välittömästi kumottava, jos edellytykset päätöksen voimassaoloon eivät enää täyty.

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

58 g §

Tilojen väliaikainen sulkeminen asiakkailta ja osallistujilta covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Jos on ilmeistä, että 58 d §:n mukaisia ja muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä ja jos se on 2 momentissa säädettyjen edellytysten täyttyessä covid-19-epidemian hallitsemattoman leviämisen estämiseksi välttämättöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 4 momentin mukaista toimintaa harjoittavia ja tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat on suljettava asiakkailta ja osallistujilta. Sen lisäksi, mitä hallintolain 44 §:ssä säädetään, päätöksessä on todettava, mitä covid-19-taudin leviämislle erityisen tartuntariskin muodostavalla toiminnalla sekä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiiriin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä vain, jos:

1) sairaanhoitopiirin alueella 14 viimeisimmän päivän, jolta tieto on saatavilla, aikana todennettujen tartuntojen ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on vähintään 50;

2) kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella; ja

3) tartuntojen määrän sairaanhoitopiirin alueella arvioidaan asiantuntija-arvion mukaan johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden tai asiakkaiden hoivan tai potilaiden hoidon olennaiseen vaarantumiseen taikka muuhun vastaavaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittumiseen.

Sairanhoitopiirin kuntayhtymän on viipymättä ilmoitettava sijaintialueensa kunnille ja aluehallintovirastolle 2 momentissa tarkoitettun tilanteen olemassaolosta tai perustellusta uhasta tilanteen syntymiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita niiden harjoittaessa 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa taikka 2—6 kohdassa tarkoitettua huvi- tai virkistystoimintaa seuraavissa tiloissa:

1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat sekä kuntosalit ja muut vastaavat sisäliikuntatilat;

2) yleiset saunat sekä uimahallien, maauimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;

3) tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;

4) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;

5) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;

6) kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöstä tehtäessä on otettava huomioon tiedossa oleva asiantuntemus siitä, muodostaako asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä ai-

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

kaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä erityisen riskin covid-19-taudin leviämislle, sekä se, onko toiminnassa tai siihen käytettävissä tiloissa erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymislle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös ei koske ammattiurheilemista eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun päätöksen saa tehdä enintään kahden viikon ajaksi kerrallaan. Päätöksen ajantasaisuutta on tarkoin seurattava ja se on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 4 momentissa tarkoitetuista toiminnasta ja tiloista.

58 h §

Suunnitelma toimenpiteistä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on tehnyt 58 d §:n 1 momentissa tarkoitettun päätöksen, asiakkaille tai osallistujille tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan ja niitä toiminnassaan käyttävän toimijan on laadittava kirjallinen suunnitelma siitä, miten se toteuttaa päätöksessä asetettut velvollisuudet ja rajoitukset.

Edellä 58 c §:n 6 momentissa tarkoitettun tilojen hallinnasta vastaavan tahon ja kuljetus- tai liikennepalvelun palveluntarjoajan on yhteistyössä laadittava kirjallinen suunnitelma siitä, miten ne toteuttavat mainitussa momentissa tarkoitettut velvoitteet. Palveluntarjoajan on liitettävä suunnitelma osaksi liikenteen palveluista annetun lain 18, 18 a, 58, 66 tai 129 §:n tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavan lainsäädännön nojalla laatimaansa suunnitelmaa.

Tässä pykälässä tarkoitettu suunnitelma on pyynnöstä esitettävä kunnalle, aluehallintovirastolle ja Liikenne- ja viestintävirastolle. Suunnitelma on siihen sisältyviä henkilötietoja lukuun ottamatta pidettävä tilassa asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien nähtävillä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettun suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta.

59 a §

Valvonta

Aluehallintovirasto ja kunta valvovat toimialueillaan 58 §:ssä, 58 c §:n 1 ja 2 momentissa, 58 d ja 58 g §:ssä sekä 58 h §:n 1 momentissa säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista.

Liikenne- ja viestintävirasto ja kunta valvovat 58 c §:n 6 momentissa, 58 e ja 58 f §:ssä sekä 58 h §:n 2 momentissa säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista.

Kunnan, aluehallintoviraston ja Liikenne- ja viestintäviraston on tehtävä yhteistyötä valvoessaan tämän lain noudattamista.

Poliisi valvoo 58 ja 58 d §:n nojalla annettujen päätösten sekä 58 c §:n 2 momentissa asetettujen velvoitteiden noudattamista yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten kieltämisen sekä yleisö- ja ihmismäärää ja etäisyyksien ylläpitoa koskevien velvollisuuksien ja rajoitusten osalta.

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

59 b §

Tarkastukset

Aluehallintovirasto, kunta ja Liikenne- ja viestintävirasto saavat tarkastaa 59 a §:n nojalla valvomansa toimijan tämän lain mukaisen toiminnan sekä toiminnassa käytettävät tilat.

Tarkastaja on päästettävä niihin toimipaikan tiloihin, joita velvollisuudet tai rajoitukset koskevat. Tarkastuksessa on salassapitosäännösten estämättä esitettävä kaikki tarkastajan pyytämät asiakirjat, jotka ovat välttämättömiä tarkastuksen toimittamiseksi. Lisäksi tarkastajalle on salassapitosäännösten estämättä annettava maksutta hänen pyytämänsä jäljennökset tarkastuksen toimittamiseksi välttämättömistä asiakirjoista. Tarkastajalla on oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana. Tarkastusta ei saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa. Tarkastuksessa on noudatettava hallintolain 39 §:ää. Tarkastus voidaan tehdä ennalta ilmoittamatta.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, Liikenne- ja viestintävirasto voi käyttää tarkastuksessa ulkopuolista asiantuntijaa liikenteen palveluista annetun lain 196 §:n 4 ja 5 momentissa säädetyllä tavalla.

Kunnan terveydensuojelulain (763/1994) 7 §:n ja elintarvikelain 32 §:n nojalla toimivaltaiset viranomaiset saavat mainittujen lakien nojalla tekemiensä tarkastusten yhteydessä tarkastaa tämän lain mukaisten velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamisen. Näiden viranomaisten oikeudesta asettaa määräyksiä ja pakkokeinoja säädetään 59 d §:n 1 ja 2 momentissa.

Edellä 4 momentissa tarkoitettut viranomaiset sekä 59 d §:n 1 momentissa tarkoitettu viranomainen saavat suorittaa tarkastuksen myös aluehallintoviraston tai Liikenne- ja viestintäviraston pyynnöstä.

59 c §

Määräykset ja pakkokeinot

Jos 58 c §:n 1 momentissa säädettyjen velvollisuuksien noudattamisessa havaitaan puutteita tai epäkohtia, aluehallintovirasto ja kunta voivat antaa määräyksen niiden korjaamisesta. Jos 58 c §:n 6 momentissa tai 58 e §:ssä säädettyjen velvollisuuksien noudattamisessa havaitaan puutteita tai epäkohtia, määräyksen niiden korjaamiseksi voi antaa kunta ja Liikenne- ja viestintävirasto.

Aluehallintovirasto ja kunta voivat antaa määräyksen 58, 58 d tai 58 g §:n sekä Liikenne- ja viestintävirasto ja kunta 58 f §:n nojalla tehdyn päätöksen noudattamisessa havaitun puutteen tai epäkohdan korjaamisesta. Aluehallintovirasto ja kunta voivat lisäksi määrätä 58 h §:n 1 momentissa sekä Liikenne- ja viestintävirasto 58 h §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden noudattamisessa havaitun puutteen tai epäkohdan korjattavaksi.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua määräystä annettaessa on asetettava puutteen tai epäkohdan ja toiminnan, jota määräys koskee, luonteeseen nähden kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava.

Jos 1 momentissa tarkoitettuja puutteita tai epäkohtia ei ole korjattu asetetussa määräajassa ja jos velvoitteita on rikottu olennaisesti, kunta, aluehallintovirasto ja Liikenne- ja viestintävirasto voivat määrätä kyseisen toiminnan välittömästi keskeytettäväksi ja kyseisen tilan pidettäväksi suljettuna asiakkailta tai muilta valvottuun toimintaan osallistuvilta enintään kuukaudenajan, jos

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

se on välttämätöntä tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Jos 58 d tai 58 f §:n nojalla määrättyjä toimenpiteitä koskevia 2 momentissa tarkoitettuja puutteita tai epäkohtia ei ole korjattu asetetussa määräajassa ja jos velvollisuuksia on rikottu olennaisesti, päätöksen tehnyt viranomainen voi antaa vastaavan määräyksen, jos se on välttämätöntä tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Tässä momentissa tarkoitettua määräystä ei saa kohdistaa tiloihin, joita käytetään uskonnonharjoittamiseen.

Aluehallintovirasto, kunta ja Liikenne- ja viestintävirasto voivat asettaa 1—4 momentin nojalla annetun päätöksen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakosta säädetään uhkasakko-laissa (1113/1990).

Jos kunta, aluehallintovirasto tai Liikenne- ja viestintävirasto saa tarkastuksen yhteydessä tai muuten tietoonsa toisen viranomaisen 58, 58 d, 58 f tai 58 g §:n nojalla asettaman velvollisuuden tai rajoituksen merkittävän rikkomisen, sen on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava asiasta velvollisuuden tai rajoituksen asettaneelle viranomaiselle. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen sekä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava kunnalle, jos se saa muun lain nojalla suorittamansa tarkastuksen yhteydessä tai muuten tietoonsa, että sen valvoman toiminnan yhteydessä rikotaan merkittävästi 58 c §:ssä säädettyjä velvollisuuksia tai rajoituksia sekä ilmoitettava päätöksen tehneelle kunnalle tai aluehallintovirastolle 58 tai 58 d §:n nojalla asetetun velvollisuuden tai rajoituksen merkittävästä rikkomisesta.

Jos 58 §:n nojalla tehtyä yleisötilaisuuksia tai yleisiä kokouksia koskevaa päätöstä ei noudateta, poliisilla on oikeus estää, keskeyttää tai päättää yleisötilaisuus tai yleinen kokous. Poliisimiehellä on myös oikeus määrätä väkijoukko hajaantumaan tai siirtymään, jos yleisötilaisuus tai yleinen kokous on mainitun pykälän nojalla tehdyn päätöksen vastainen. Jollei hajaantumis- tai siirtymismääräystä noudateta, poliisimiehellä on oikeus hajottaa väkijoukko voimakeinoin sekä ottaa niskoitteleva henkilö kiinni. Poliisin tulee mahdollisuuksien mukaan rajata toimenpiteensä koskemaan vain niitä henkilöitä, joiden menettelystä väkijoukon hajottamisen tai siirtämisen tarve aiheutuu.

Poliisimiehen oikeudesta hajottaa väkijoukko, jos 7 momentissa tarkoitettu yleisötilaisuus tai yleinen kokous vaarantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta tai on esteenä liikenteelle, säädetään poliisilain (872/2011) 2 luvun 9 §:ssä.

Aluehallintovirastolla, kunnalla ja Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus saada virka-apua poliisilta 59 b §:ssä tarkoitettun tarkastuksen toimeenpanemiseksi, 59 c §:n 4 momentissa tarkoitettun toiminnan keskeyttämiseksi ja 58 g §:ssä tarkoitettun tilan sulkemiseksi.

59 d §

Toimivaltainen viranomainen kunnassa

Kunnan 59 a §:n mukaisesta valvonnasta vastaa sekä 59 b ja 59 c §:n mukaisia toimivaltuuksia käyttää kunnan tartuntatautiin torjunnasta vastaava toimielin, jollei kunta kuntalain (410/2015) nojalla toisin päättä.

Kunnanvaltuusto voi antaa 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle oikeuden siirtää 59 c §:n 1 ja 2 momentin mukaisen toimivallan edelleen kunnan tartuntataudeista vastaavalle lääkärille, muulle kunnan viranhaltijalle, kunnan toimielimelle tai kunnan toimielimen jaostolle. Kunta voi myös sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että tällainen toimivalta annetaan toisen kun-

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

nan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Kunnan 59 a—59 d §:n nojalla valvontaan osallistuvat viranomaiset saavat salassapitosäännösten estämättä antaa valvonnan toteuttamisen kannalta välttämättömät tiedot muille kunnan tämän lain mukaiseen valvontaan osallistuville viranomaisille sekä muiden kuntien ja kuntayhtymien tämän lain mukaiseen valvontaan osallistuville viranomaiselle.

59 e §

Oikeus saada tietoja

Aluehallintovirastolla, kunnan tämän lain mukaiseen valvontaan osallistuvilla viranomaisilla ja Liikenne- ja viestintävirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada 59 a—59 d §:n mukaisen valvonnan toteuttamiseksi välttämättömät tiedot siltä, johon kohdistuu 58 c tai 58 e §:ssä säädetty velvoite sekä siltä, johon on kohdistettu 58, 58 d, 58 f tai 58 g §:n nojalla päätös. Tiedot on annettava viivytyksettä ja maksutta.

91 §

Päätösten täytäntöönpano

Edellä 16, 57, 58, 58 b, 58 d, 58 f, 58 g, 59, 60—67 ja 69—71 §:ssä tarkoitetut päätökset voidaan panna täytäntöön heti muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2021 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2021.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus tarkastelee eri aloihin kohdistuvien erilaisten rajoitusten epidemiologista oikeasuhtaisuutta, tasapuolisuutta ja välttämättömyyttä sekä tekee tarvittavat toimet rajoitusten vinoumien korjaamiseksi.

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp

Helsingissä 25.5.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Kim Berg sd
jäsen Anna-Kaisa Ikonen kok
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Noora Koponen vihr
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Sofia Virta vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Päivi Salo

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp
Vastalause 1 /ps

Vastalause 1

Perustelut

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että hallituksen esityksen tarkoitus on hyvä. Esityksellä pyritään luomaan sellaiset rajoitukset mm. ravintola-alalle, että yhteiskunnan avaaminen pandemian jäljiltä ei johtaisi pandemian leviämiseen uudelleen. Esitys on kuitenkin ankara, toimialalle epävarmuutta tarpeettomasti aiheuttava ja mahdollisesti jopa hyvää tarkoitustaan vastaan kääntyvä.

Mikäli kyseessä on varokeino, se pitäisi tuoda selvemmin esiin

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että tiukat rajoitukset olisivat perusteltuja, mikäli olisi odotettavissa epidemiologisen tilanteen selkeän heikentymisen riski, esimerkiksi aggressiivisemmän virusvariaation leviämisen riski. Tämäntapaiset tavoitteet ja tiukkojen rajoitusten mahdollisuus pitäisikin tuoda esiin sekä lakitekstissä että viestinnässä yleisölle ja soveltaville virkamiehille. Tämä vähentäisi alan toimijoiden epävarmuutta ja viranomaiskohtelun epätasa-arvoisuuden riskiä.

Ehdotetun sääntelyn voimassaoloaika liian pitkä

Väliaikaisen säännöksen voimassaoloaika esitetään jatkettavaksi kuluvan vuoden loppuun. Se on puoli vuotta, mikä on muuttuvassa tauti- ja rokotetilanteessa pitkä aika. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että ei ole mielekästä pitää rajoituksia voimassa varmuuden vuoksi, vaan niiden on joka tilanteessa pohjattava kulloinkin vallitsevaan näkymään. Siksi voimassaoloaika on lyhennettävä. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että voimassaolo olisi perusteltua säätää 30.9.2021 asti eli samaan ajankohtaan kuin määräaikaiset työttömyysturvalainsäädäntöä koskevat pykälät.

Sisätilojen käytön rajoitukset liian tiukat

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä painottaa, että monilla ravintoloitsijoilla on ideoita tartuntariskien minimoimiseksi esimerkiksi asiakkaiden kulkureittien, tilojen ja sisustuksen suunnittelulla. Ilmanpuhdistuslaitteistojen, ilmastoinnin, desinfioinnin ja muiden tekijöiden tulisi vaikuttaa rajoitusten ankaruuteen yrityskohtaisesti. Nyt yrityksiä ei palkita oma-aloitteisista toimista, vaan kaikkia yrityksiä kohdellaan samalla tavalla riippumatta niiden panostuksista.

Ulkotilojen rajoitukset minimiin

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että turvavälin edellyttäminen esityksessä vain sisätiloissa on tervetullut muutos. Tieteellinen näyttö tartuntariskeistä ulkotiloissa on vähäistä. Tämän takia rajoitukset tulisi poistaa tai ainakin keventää niitä merkittävästi esimerkiksi terassityyppisiltä anniskelubaareilta ja ruokaravintoloilta. Etenkin kesän myötä tämä voisi mahdollistaa lähestulkoon normaalin liiketoiminnan. Jos ulkotiloissa palvelevien yritysten suosio kasvaisi si-

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp
Vastalause 1 /ps

sätilapainotteisten yritysten kustannuksella, tällä rajoitusten keventämisellä voisi paradoksaalisesti olla epidemiologista tilannetta helpottava vaikutus.

Kellonaikapohjaiset rajoitukset liian ankarat ja heikosti perustellut

Ruokaravintoloiden aikainen sulkemisaika käytännössä varmistaa, että illallisille ei mennä. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että koska ruokaravintoloissa istutaan pöydässä paikallaan syömässä eikä nautita anniskelun päätyttyä alkoholia tai lauleta karaokea, riskit ovat niin vähäiset, että rajoitusaikaa tulisi pidentää selvästi. Valiokunta totesi aiemmin (StVM 9/2021 vp), että ruokaravintoloiden sulkemisen asetuksella ennen iltayhdeksää tulisi olla erityisen korkean kynnyksen takana. Ruokaravintoloiden osalta perussuomalaisten valiokuntaryhmä ehdottaa aikarajan siirtämistä neljällä tunnilla, nykyisestä kello 19.00 kello 23.00:een asti.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että anniskeluravintoloiden anniskeluaikaraja on myös liian tiukka. Olisi perusteltua, että anniskelurajoituksia siirrettäisiin kolmella tunnilla myöhäisemmäksi siten, että esimerkiksi esityksen mukaisesti kello 17.00 anniskelunsa lopettamaan joutuvat ravintolat saisivat jatkaa anniskelua kello 20.00:een asti. Tämä mahdollistaisi kannattavan liiketoiminnan.

Muut koronatoimet, kuten rokotukset, tulisi huomioida

Lähikontaktirajoitukset eivät huomioi esimerkiksi mahdollista suojamaskin käyttöä, saatua koronarokotusta, sairastettua tautia tai negatiivista testitulosta. Asiantuntijakuulemisessa ehdotettiin uutta momenttia lain 58 d §:ään:

- Lähikontaktia koskeva päätös ei velvoita sisätilan haltijaa tai toiminnasta vastaavaa, joka edellyttää asiakkailta tai osallistujilta:

- 1) todistusta saadusta koronarokotuksesta, sairastetusta taudista tai tuoretta negatiivista testitulosta tilaan pääsemiseksi tai
- 2) suu-nenäsuojuksen käyttöä tilassa oleskeltaessa.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että muutosehdotus on kannatettava. Jo vuosi sitten keskusteltiin "koronapasseista" ja koronavapaista alueista, joissa kuluttajat ja yritykset voisivat toimia hieman vapaammin. Tämäntapaisia järjestelyitä on jo kokeiltu ulkomailla. Mikäli koronasta tulee jatkuva matalan intensiteetin riesa, tämäntapaiset toimet ovat käytännössä ainoa vaihtoehto useiden toimialojen avaamiseksi.

Vakiomuotoinen, eurooppalaisen vastineen kanssa yhteensovitettu todistus kertoisi kantajansa rokotussuojasta, negatiivisesta testituloksesta tai sairastetusta koronavirustaudista. Ehdotamme, että valtioneuvosto ryhtyy pikaisesti tällaisen todistuksen tai passin valmisteluun ja käyttöönottoon.

Korvauksien on oltava riittävät

Vuonna 2020 maksetut tuet kattoivat liikevaihdon menetyksestä ravitsemistoiminnassa noin 11 prosenttia ja majoitustoiminnassa noin 5 prosenttia. Korvauksien kokoa ja kokemuksia muista

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp
Vastalause 1 /ps

maista tulisi verrata ja arvioida, ovatko nykyiset korvauskäytänteet riittävät turvaamaan yrittäjien, alihankintaketjujen ja rahoittajien edut. Koronatoimien pitkittyessä myös yritysten taloudellinen tilanne heikkenee, jolloin korvauksien tulisi itse asiassa nousta ajan myötä neutraaleina py sykseen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 1. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Vastalauseen muutosehdotukset) ja

että hyväksytään viisi lausumaa. (Vastalauseen lausumaehdotukset)

Vastalauseen muutosehdotukset

2.

Laki

tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti tartuntatautilain (1227/2016) 91 §:n 1 momentti ja lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 58 a—h ja 59 a—59 e § seuraavasti:

58 a §

Ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikainen rajoittaminen tartuntataudin leviämisen estämiseksi

(1 mom. kuten StVM)

Ravitsemistoiminnan harjoittajien tulee huolehtia siitä, että asiakkaiden saapuminen ja oleskelu järjestetään yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi riittävän väljästi, asiakaspaikat sijoittuvat riittävän etäälle toisistaan ja tartuntariski pidetään ravitsemisliikkeen toiminnassa mahdollisimman pienenä. Jos yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi on välttämätöntä, voidaan valtioneuvoston asetuksella säätää tarkemmin tietyillä alueilla sijaitsevien ravitsemisliikkeiden asiakkaiden saapumiseen ja oleskeluun, asiakaspaikkojen sijoittamiseen sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämisen ja musiikin soittamisen rajoittamiseen liittyvistä velvoitteista sekä sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärään liittyvistä vaatimuksista.

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp
Vastalause 1 /ps

Valtioneuvoston asetuksella voidaan rajoittaa sellaisten ravitsemisliikkeiden, joiden pääasiallisena ravitsemistoimintana on tarjota yleisölle maksusta elintarvikelaissa tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettua elintarvikehuoneistossa alkoholijuomia, asiakasmäärää **sisätiloissa** enintään 67 prosenttia ravitsemisliikkeen suurimmasta asiakas- tai henkilömäärästä, joka on mainittu tilaa tai sen osaa koskevassa alkoholilain (1102/2017) 18 §:ssä tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettua anniskeluluvassa tai, jos ravitsemisliikkeellä ei ole anniskelulupaa, rakennusten paloturvallisuudesta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 117 b §:n nojalla ja rakennuksen käyttöturvallisuudesta mainitun lain 117 d ja 117 k §:n nojalla annettujen säännösten tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavan lainsäädännön mukaisesti hyväksytyssä rakennussuunnitelmassa. Muiden ravitsemisliikkeiden asiakasmäärää voidaan rajoittaa **sisätiloissa** enintään 50 prosenttia edellä tarkoitetuissa säännöksissä tarkoitettua suurimmasta asiakas- tai henkilömäärästä. Jos ravitsemisliikkeen pääasiallinen ravitsemistoiminta eri ajankohtina vaihtelee, sovelletaan sen toimintaan kunakin ajankohtana sitä rajoitusta, johon sen ravitsemistoiminta kyseisenä ajankohtana liittyy. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitetuista asiakasmäärien rajoituksista ja niiden kohdentumisesta.

Ravitsemisliikkeen on lyhennettävä aukiolo- ja anniskeluaikaa, jos se on välttämätöntä yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi eivätkä ravitsemisliikkeen tilojen ja pintojen puhdistamistoimenpiteet, hygieniaohteet, asiakaspaikkojen järjestely ja muut toimenpiteet ole riittäviä yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan tässä momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä antaa tarkempia säännöksiä ravitsemisliikkeen aukioloa kello **21:n** ja 5:n välisenä aikana ja anniskelua kello **20:n** ja 9:n välisenä aikana koskevista rajoituksista sekä siitä, millaisissa ravitsemisliikkeissä kyseisiä rajoituksia on noudatettava.

(4—8 mom. kuten StVM)

58 b ja 58 c §

(Kuten StMV)

58 d §

Asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytykset covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

(1—8 mom. kuten StVM)

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös ei velvoita sisätilan haltijaa tai toiminnasta vastaavaa, joka edellyttää asiakkailta tai osallistujilta:

1) todistusta saadusta koronarokotuksesta, sairastetusta taudista tai tuoretta negatiivista testitulosta tilaan pääsemiseksi; tai

2) suu-nenäsuojuksen käyttöä tilassa oleskeltaessa. (Uusi 9 mom.)

58 e §

(Kuten StVM)

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp
Vastalause 1 /ps

58 f §

Matkustajamäärän väliaikainen rajoittaminen covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

(1—8 mom. kuten StVM)

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös ei velvoita kuljetuspalvelun tarjoajaa tai tämän toimeksiannosta toimivaa liikennöitsijää, joka edellyttää matkustajilta:

1) todistusta saadusta koronarokotuksesta, sairastetusta taudista tai tuoretta negatiivista testitulosta liikennevälineeseen pääsemiseksi; tai

2) suu-nenäsuojuksen käyttöä liikennevälineessä oleskeltaessa. (Uusi 9 mom.)

58 g §

Tilojen väliaikainen sulkeminen asiakkailta ja osallistujilta covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

(1—8 mom. kuten StVM)

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös ei velvoita sisätilan haltijaa tai toiminnasta vastaavaa, joka edellyttää asiakkailta tai osallistujilta:

1) todistusta saadusta koronarokotuksesta, sairastetusta taudista tai tuoretta negatiivista testitulosta tilaan pääsemiseksi; ja

2) suu-nenäsuojuksen käyttöä tilassa oleskeltaessa. (Uusi 9 mom.)

58 h, 59 a—e ja 91 §

(Kuten StVM)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2021 ja on voimassa 30 päivään syyskuuta 2021.

Vastalauseen lausumaehdotukset

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus huomioi eri yritysten erityyppisten tilojen erilaiset tartuntariskit rajoituksia asettaessaan.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus ei aseta ulkotiloja koskevia rajoituksia, jotka eivät perustu näyttöön tartuntojen leviämiskäytännöstä.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus ei aseta ruokaravintoloita koskevia rajoituksia, jotka eivät perustu näyttöön tartuntojen leviämiskäytännöstä.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ravintolatoimintaan sisä- ja ulkotiloissa liittyvät erilaiset tartuntariskit ja säätäessään rajoituksista asetuksella asettaa rajoitukset si-

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp
Vastalause 1 /ps

ten, ettei sellaista toimintaa, johon ei liity merkittävää tartuntariskiä, rajoiteta tarpeettomasti.

5. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee niille toimialoille, joiden toimintaa rajoitetaan, laajuudeltaan riittävän tukimallin, jossa huomioidaan yritysten taloudellisen tilanteen heikentyminen aikaisempien rajoitusten seurauksena.

Helsingissä 25.5.2021

Arja Juvonen ps
Kaisa Juuso ps
Minna Reijonen ps

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp
Vastalause 2 /kok

Vastalause 2

Perustelut

Yleistä

Kokoomus pitää tärkeänä, että luodaan näkymää ja ennakoitavuutta yrittäjille siirtymisestä kohti normaalia. Tartuntatautilain elinkeinotoimintaa rajoittavien väliaikaisten säännösten voimassaolon jatkaminen antaa vastakkaisen viestin, vie toivoa ja aiheuttaa epävarmuutta yrittäjissä, joiden taloudellinen sekä henkinen kestävyys on jo pitkään ollut koetuksella rajoitustoimenpiteiden vuoksi.

Kokoomuksen arvion ja näkemyksen mukaan esitys ei ota huomioon kohentunutta tautitilannetta, ravintola- ja liikunta-alojen yrittäjien hyvin toteuttamia omavalvontatoimenpiteitä, rokotuskattavuutta eikä kansanterveydelle aiheutuneita ja aiheutuvia kokonaisterveydellisiä haittoja ja taloudelle syntyneitä ja edelleen syntyviä vaurioita.

Kokoomuksen mielestä esityksen voimassaoloaika on suhteettoman pitkä, ja ehdotettu laki niputtaa saman lain alle liian monta eri toimialaa katsomatta niiden toimintaa yksilöllisemmin. Sisätiloihin kohdistuvat rajoitukset ovat liian ankaria ja tulevat kurittamaan niin ravintola- kuin liikunta- ja hyvinvointialoja kohtuuttomasti. Tartuntatautilain sisältö vaikuttaa myös tapahtuma-alan mahdollisuuksiin järjestää tapahtumia.

Monilla yrityksillä niin ravintola- kuin liikunta-alalla, on yleisten hygieniaoheiden lisäksi toteutettu terveysturvallisia toimia tartuntariskien minimoimiseksi. Tällaisia ovat esimerkiksi asiakkaiden kulkureittien, tilojen ja sisustuksen suunnittelu. Ilmanpuhdistuslaitteistojen, ilmastoinnin, desinfioinnin ja muiden tekijöiden tulisi vaikuttaa rajoitusten ankaruuteen yrityskohtaisesti toimipaikkakohtaisesti. Nyt yrityksiä ei palkita oma-aloitteisista toimista, vaan kaikkia yrityksiä kohdellaan samalla tavalla riippumatta yritysten omista panostuksista toimia koronaturvallisesti.

Ravintolat

Tiukat ravintolarajoitukset ovat käytännössä estäneet illallisravintoloiden toiminnan täysin. Ruokaravintoloiden aikainen sulkemisaika käytännössä varmistaa, että illallisille ei mennä. Läheskään kaikkia sellaisia työkaluja, jotka mahdollistaisivat turvallisen toiminnan, ei ole otettu käyttöön. Kokoomuksen mielestä neljä lisätuntia ehdotettuun aikaan mahdollistaisi toiminnan edes jollain tasolla.

Sääntelyä olisi muutettava aukiolo-, anniskelu- ja asiakasmäärärajoitusten suhteen siten, että se luo mahdollisuudet kannattavaan liiketoimintaan. Hallituksen esityksen mukaiset kellonaikoihin sidotut rajoitukset eivät ole enää välttämättömiä esitetyssä muodossa ja tiukoilla aukiolo- ja anniskelun rajoitteilla. Tämä olisi toteutettavissa koronaturvallisella käytännöllä esim. lyhentämällä aukiolo- ja anniskelurajoituksia alkuillasta.

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp
Vastalause 2 /kok

Liikunta- ja muut toiminta- ja hyvinvointitilat

Tartuntatautilain valmisteluvaiheessa liikunta-alan liiketoiminnan rajoittamiseen ja sulkemiseen liittyviä taloudellisia hättävaihtokorjauksia ei tunnustettu tarpeeksi ja menetykset arvioitiin todellisuutta vähäisimmiksi. Vastuullisten liikunta- ja urheilukeskusten kontrolloidut ympäristöt eivät lisää covid-19-tartuntojen määrää. Ajalla 1.3.2020—18.2.2021 Helsingissä on ollut noin 5 miljoonaa kuntosalikäyntiä ja 84 kuntosalilta lähtöisin olevaa epäiltyä tartuntatapausta. Liikunta- ja kuntokeskusten sulkutoimet passivoivat suomalaisia, ja liikkumattomuuden hinta yhteiskunnallisesti on kova. Keväällä 2020 Valtion Liikuntaneuvoston selvityksen mukaan liikunta-alan yrityksistä 59 %:lla liikevaihto oli laskenut vähintään puolella. Selvityksen mukaan liikunta-alan yritysten tilanne näyttäytyy monelta osin heikommalta kuin yritysten tilanne keskimäärin.

Euroopan standardointijärjestö CEN on valmistellut kansainvälistä suositusta ja standardointia pandemian aikaiseen turvalliseen liikuntaan sisätiloissa. CEN:n ehdotuksen mukaan henkilöiden määrää tiloissa on valvottava siten, että kutakin 10 m²: n pinta-alaa kohti saa olla enintään yksi osallistuja. Standardiehdotuksen mukaan tilojen tulee olla valvottuja ja täyttää pandemian aikana kaikki muutkin hygienian ja terveysturvallisuuteen liittyvät seikat. Kokoomus ehdottaa, että täyssulun sijasta liikuntaan ja urheiluun liittyvissä tiloissa, kuten kuntosaleilla ja uimahalleissa, huomioitaisiin maksimi henkilömäärä vapaan tilan neliömäärän mukaan, 20 neliömetriä per henkilö. Tilan kokoon suhteutettu henkilömäärärajoitus olisi järkevä niin terveysturvallisuus huomioiden kuin elinkeinon harjoittamisen kannalta. Kategorinen 2 metrin turvaetäisyysvaade sisätiloissa rajoittaa kovalla kädellä myös kulttuuri- ja tapahtuma-alaa. Tilan koko ja ilmanvaihdon toimivuus ja muut terveysturvallisuutta varmistavat tekijät pitäisi myös huomioida rajoitusten kokonaisharkinnassa. Kokoomus näkee, että tilavaatimuksista sisätiloissa voitaisiin poiketa 2 m:n turvaetäisyysvaatimuksen osalta esim. 1 metriin rajoittamalla sisään otettavaa henkilömäärää 50 tai 75 %:iin tilan koosta ja olosuhteista riippuen ja terveysturvallisuus huomioiden muutoin toiminnassa.

Viruksen torjuntakeinona täyssulun hinta alan yrittäjille ja työntekijöille on kova sen lisäksi että se rankaisee kovasti Kelan kuntoutujia ja ihmisten hyvinvointia ja terveyttä.

Ravintola- ja liikunta-alan sekä kulttuuri- ja tapahtuma-alan yrittäjien ahdinkoa voitaisiin myös helpottaa mahdollistamalla ihmisten pääsy tiloihin, jos henkilöllä on koronatodistus (sairastettu tauti, koronarokotussuoja tai tuore testitulos).

Liikenteen henkilömäärärajoitukset

Matkustajamäärien rajoittamista koskevat määräykset ovat HSL:n liikenteen osalta olleet käytännössä merkityksettömiä, koska julkisen liikenteen matkustajamäärät ovat covid-19-epidemian aikana todellisuudessa laskeneet jo mahdollisia rajoituksia alhaisemmiksi. Rajoitustoimilla aiheutetaan vakavia taloudellisia vaikutuksia joukkoliikenteen järjestäjille, ja rajoitustoimet laskevat luottamusta joukkoliikenteeseen, kun tarpeettomalla rajoitusten asettamisella joukkoliikenteestä luodaan covid-19-epidemian leviämisen kannalta todellisuutta vaarallisempi mielikuva. Lähiliikenteessä matkustajamäärien rajoitukset tulisi poistaa.

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp
Vastalause 2 /kok

Lain tulkintaepäselvyydet

Aluehallintovirasto on todennut lausunnossaan, että 58 g §:ään liittyvät tulkintaepäselvyydet ovat ruuhkauttaneet aluehallintovirastojen koronaneuvonnan, mikä osoittaa, että toimijoilla on hankaluuksia käsittää rajoitusten sisältö. Perusoikeuksia rajoittavan lainsäädännön ja sitä koskevan lainvalmisteluaineiston tulisi olla sillä tavoin täsmällistä ja tarkkarajaista, että niistä voidaan päätellä, mitä tiloja ja/tai toimintoja lainsäätäjällä on tarkoittanut suljettavaksi/kiellettavaksi ja mitä poikkeuksia niihin mahdollisesti on haluttu sovellettavan. Voimassa olevan lainsäädännön osalta tämä on muodostunut osin hankalaksi. Etelä-Suomen aluehallintoviraston lausunnossa todetaan, että sisätiloja koskeneen kymmenen henkilön rajauksen sisältäneen päätöksen ollessa voimassa toimijat suhtautuivat siihen aluehallintovirastoihin tulleiden yhteydenottojen perusteella melko ymmärtäväisesti ja tekivät aktiivisesti toimenpiteitä, joilla voitiin varmistua siitä, ettei kyseinen asiakasmäärä ylity. Esimerkiksi kuntosaleille kehitettiin sähköisiä ajanvarausjärjestelmiä, jotka mahdollistivat korkeintaan kymmenen asiakkaan yhtäaikaisen varauksen. Kymmenen henkilön rajausta mahdollisti myös pienten kuntoutusryhmien toiminnan jatkumisen pykälässä tarkoitettuisissa tiloissa ilman sallitun toiminnan erityistä määrittelyä. Sen sijaan lainmuutoksen myötä tehtyt kokonaissulkupäätökset ovat aiheuttaneet valtavan määrän yhteydenottoja aluehallintovirastoihin. Toimijat eivät ole ymmärtäneet, miksi juuri kyseiset tilat on määrätty suljettaviksi ja mihin tämä arviointi perustuu, kun eriteltyä tilastotietoa pykälässä tarkoitettujen tilojen tartuntamääräistä ei ole saatavilla. Myös sulkupäätösten perustuminen erilaisiin kriteereihin ja jatkuminen ravintolasulkua pidempään on koettu epäoikeudenmukaisiksi. Kokoomus yhtyy tähän kritiikkiin.

Aluehallintovirasto on ehdottanut, että sulkua porrastettaisiin joko 58 g §:ää muuttamalla tai STM:n ohjauksella niin, että sulkupäätös voitaisiin tehdä sisätiloissa kymmenen henkilöä ylittävältä asiakas- tai osallistujamäärältä silloin, kun kokonaissulkua ei voida arvioida aivan välttämättömäksi, mutta 58 d §:n mukaiset toimenpiteet eivät ole riittäviä. Kokoomus ehdotti valiokunnassa tällaista muutosta, mutta valiokunta ei ollut kuitenkaan valmis tätä muuttamaan. Tilojen käytön mahdollistaminen pienemmälläkin osallistujamäärällä olisi erityisesti kuntosali- ja liikuntayrittäjien näkökulmasta tärkeää. Tiloja voisi myös pitää auki koronaturvallisesti huomioiden tilan koko suhteessa sallittuun henkilömäärään, kuten kokoomus on aiemmin ehdottanut. Kokoomus näkee perusteltuna, ettei 58 g §:n täyssulun mukaista ankaraa toimivaltuutta ole syytä pitää lainkaan voimassa epidemian suotuisa kehityssuunta huomioiden, kun tartuntojen ehkäisy on mahdollista myös lievempien keinojen avulla.

Rajoitustoimien vaikutukset

Kokoomus näkee välttämättömänä, että rajoitustoimissa otetaan huomioon epidemiologisten vaikutusten lisäksi terveydelliset, sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset. Tähän saakka niitä ei ole riittävästi huomioitu. Taudin yleistilanne on myös merkittävästi muuttunut rokotekattavuuden ja taudin epidemiologisen tuntemuksen myötä. Sen vuoksi poliittisessa päätöksenteossa rajoitusten aiheuttamille kokonaishyvinvoinnin heikkenemisen haittoille sekä taloudellisille ja sosiaalisille vaikutuksille tulee antaa aiempaa enemmän merkitystä. On ensiarvoisen tärkeää, että tulevien rajoitustoimien täytyy kaikissa tilanteissa olla välttämättömiä ja oikeasuhtaisia ja kaikki lievemät, vähemmän haittaa kokonaisuutena aiheuttavat rajoitusmahdollisuudet tulee ensin hyödyntää.

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp
Vastalause 2 /kok

Rajoitusten ennakoitavuus ja viestintä

Kokoomus korostaa ennakoitavuuden merkitystä ja tärkeyttä elinkeinotoimintaa koskeviin rajoituksiin liittyen. On sekä elinkeinotoiminnalle, yrittäjälle että työntekijälle kohtuutonta, että tieto rajoituksista tulee vasta viime tipassa. Kokoomus korostaa myös alueellisen tautitilanteen todellista huomioimista rajoituksissa. Rajoitukset eivät saa jäädä päälle tai niitä ei saa ottaa käyttöön vain varmuuden vuoksi, vaan vasta silloin kun se on välttämätöntä epidemian hillitsemiseksi. Rajoitustarpeen arviointia olisi tehtävä myös alueilla säännöllisesti ja reagoitava tautitilanteessa tapahtuviin muutoksiin rajoituksia löysentämällä tai tiukentamalla tautitilanteen mukaisesti riittävä ennakointi huomioiden.

Kokoomus pitää välttämättömänä, että mikäli rajoituksia jatketaan tai otetaan uudelleen käyttöön, on varmistettava, että yritykset saavat kompensatiota rajoituksista aiheutuvista vahingoista ja että kompensatiomekanismit kattavat koko rajoitusten voimassaoloajan.

Väliaikaisen säännöksen voimassaoloaikaa esitetään jatkettavaksi kuluvan vuoden loppuun. Kokoomuksen mielestä se on muuttuvassa tauti- ja rokotetilanteessa pitkä aika. Ei ole mielekästä pitää rajoituksia voimassa varmuuden vuoksi, vaan niiden on joka tilanteessa pohjattava kulloinkin vallitsevaan näkymään. Lain määräaikaista voimassaoloaikaa tulisi lyhentää. Kokoomus ehdottaa lain voimassaoloaikaa lyhennettäväksi 30.9.2021 saakka.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina paitsi 2. lakiehdotuksen 58 g §:n 2 momentti muutettuna. (Vastalauseen muutosehdotus)

että hyväksytään 9 lausumaa. (Vastalauseen lausumaehdotukset)

Vastalauseen muutosehdotus

2. lakiehdotus

58 g §

Tilojen väliaikainen sulkeminen asiakkailta ja osallistujilta covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä vain, jos:

1) sairaanhoitopiirin alueella 14 viimeisimmän päivän, jolta tieto on saatavilla, aikana todennettujen tartuntojen ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on vähintään 100;

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp
Vastalause 2 /kok

Vastalauseen lausumaehdotukset

- 1) Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että yritykset saavat kompensatiota rajoituksista aiheutuvista vahingoista ja että kompensatiomekanismit kattavat koko rajoitusten voimassaoloajan.*
- 2) Eduskunta edellyttää, että hallituksen tulee asiakastilojen sulkemisen sijaan ensisijaisesti säätää asiakasmäärärajoituksista, jotka tulee suhteuttaa tilan kokoon.*
- 3) Eduskunta edellyttää, että työ tartuntatautilain 58 §:n uudistamiseksi tulee käynnistää kiireellisesti erilaisten yleisötilaisuuksien sekä ammattimaisen tapahtumaelinkeinon rajoitustoimenpiteiden tarkkarajaisuuden ja oikeasuhtaisuuden sekä perustuslain toteutumisen varmistamiseksi nykyisessä ja tulevilla pandemioissa.*
- 4) Eduskunta edellyttää, että hallitus huomioi eri ravintolatyypit aukioloaikoja ja anniskeluaikojen rajoituksia määriteltäessä.*
- 5) Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että elinkeinoa voimakkaasti rajoittavaa sulkupäätöstä ei tehdä kuin vasta siinä tilanteessa, kun se on aivan välttämätöntä epidemiatilanne huomioden ja terveydenhuollon asiantuntijoiden arvioiden mukaan terveydenhuollon kantokyky on vaarassa.*
- 6) Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen, jossa tilavaatimuksista sisätiloissa voidaan poiketa 2 m:n turvaetäisyysvaatimuksen osalta rajoittamalla sisään otettava henkilömäärää 50:een tai 75 %:iin tilan koosta ja olosuhteista riippuen ja terveysturvallisuus huomioden muutoin toiminnassa.*
- 7) Eduskunta edellyttää, että hallitus huomioi henkilöllä olevan koronatodistuksen (sairastettu tauti, koronarokotussuoja tai tuore testitulos), joka tulee huomioida rajoitusten laajuutta ja tiukkuutta määriteltäessä, ja kiirehtiä sen käyttöönottoa.*
- 8) Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa viestinnän ajantasaisuuden voimassa olevista ja mahdollisista tulevista rajoitustoimista ja toteuttaa sen riittävän ajoissa ja selkeällä tavalla.*
- 9) Eduskunta edellyttää, että hallitus korjaa kiireesti koronarajoitussuosituksia ja määräyksiä siten, että ravintola-, urheilu- ja kulttuuritoimijoilla on mahdollisuus harjoittaa elinkeinoaan turvallisesti sekä taloudellisesti kannattavasti. Rajoittamistoimet on rajattava vain välttämättömään.*

Valiokunnan mietintö StVM 14/2021 vp
Vastalause 2 /kok

Helsingissä 25.5.2021

Mia Laiho kok
Pia Kauma kok
Anna-Kaisa Ikonen kok